Vapaa-ajattelijain liitto ry

Tavoitteet ja strategia 2026-29, liittohallituksen esitys liittokokoukselle

1. Toiminta-ajatus

2. Visio

3. Arvot

4. Strategiset perustavoitteet
4.1 Valtio ja kirkko erotetaan
4.2 Uskonnon opetus ja uskontoon sitouttaminen lopetetaan
4.3 Sekulaari tapakulttuuri laajenee ja monimuotoistuu
4.4 Hautaustoimi siirtyy julkiseksi palveluksi
4.5 Sosiaalinen ja henkinen tuki turvataan
4.6 Tieteellisen maailmankuvan asemaa vahvistetaan
4.7 Humanistisen etiikan asema vahvistuu

5. Toiminnan peruslinjat
5.1 Yhteiskuntavaikuttaminen
5.2 Etujen ja oikeuksien puolustaminen
5.3 Palvelujen tarjoaminen ja lisääminen
5.4 Julkisuus ja viestintä
5.5 Yhteistyö
5.6 Järjestötoiminta
5.7 Henkilöjäsenet ja jäsenhankinta
5.8 Talouden vahvistaminen
5.9 Kansainvälinen yhteistyö

1. Toiminta-ajatus – tieto, järki, ihmisyys

Vapaa-ajattelijain liitto on uskonnottomien ihmisoikeus-, kulttuuri- ja etujärjestö, joka
• perustaa toimintansa tiedepohjaiseen maailmankuvaan, järkiperustaiseen ajatteluun sekä humanistisiin arvoihin ja elämänkatsomukseen,
• edistää ajatuksen, uskonnon ja katsomuksen vapautta sekä ihmisten yhdenvertaisuutta eli syrjimättömyyttä uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta,
• vaatii julkisen vallan katsomuksellista neutraaliutta, vaatii valtion ja kirkon eron loppuunsaattamista ja evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon erityisaseman purkamista,
• edistää sekulaaria yhteiskuntaa ja tapakulttuuria sekä uskonnottomien seremonioiden ja psykososiaalisen tuen palveluja.

Toimintamme on puoluepoliittisesti sitoutumatonta.

Liitto ja sen yhdistykset ovat osa kansainvälistä sekulaaria humanistista liikettä, jonka toiminta-ajatusta ja arvoja ilmentää Humanists Internationalin jäsenenä allekirjoittamamme Modernin humanismin julistus (2022) sekä Pohjoismainen humanistimanifesti (2026).

2. Visio

Vapaa-ajattelijain tavoittelema Suomi on
• demokraattinen, sekulaari valtio ja yhteiskunta, jossa valtio ja kunnat toimivat uskonnollisesti ja katsomuksellisesti tunnustuksettomasti sekä sitoutuneina YK:n ja Euroopan ihmisoikeussopimuksiin.
• Suomi toimii kansainvälisesti ihmisoikeuksien puolesta, myös uskonnottomiin kohdistuvien ihmisoikeusloukkausten lopettamiseksi.
• Kasvatus ja koulutus nojautuvat tieteeseen, rationaalisuuteen, kestävään kehitykseen ja sekulaareihin humanistisiin arvoihin.
• Lasten ja nuorten oikeuksia ja oman identiteetin rakentamista tuetaan ja kunnioitetaan.
• Vapaa-ajattelijoilla ja muilla sekulaarijärjestöillä on merkittävä rooli uskonnottomien palvelujen edistäjänä, kehittäjänä ja mahdollisuuksien mukaan tuottajana.

3. Arvot

Liitto noudattaa omassa toiminnassaan perus- ja ihmisoikeuksia sekä niiden yleisinhimillisiä arvoja:
• yksilön ja ajatuksen vapaus
• yhdenvertaisuus, tasa-arvo
• jokaisen sananvapaus
• vastuu muista ihmisistä ja ympäristöstä, eläinten oikeuksien ja luonnon kunnioitus.

Toiminnassamme hyväksymme ja kunnioitamme ihmisten erilaisuutta. Kaikilla vapaa-ajattelijoilla on yhdistyksessään yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa toimintaan.

Liiton yhteiskuntapoliittiset ja kulttuuriset tavoitteet ovat ihmisoikeusperustaisia.

4. Strategiset perustavoitteet

4.1 Valtio ja kirkko erotetaan

Julkisen vallan neutraalisuuden toteuttamiseksi evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon julkisoikeudellinen erityisasema puretaan. Hallituksen ja eduskunnan periaatepäätöksen pohjalta asetetaan laajapohjainen toimikunta valmistelemaan valtion ja kirkon vaiheittainen erosuunnitelma.

Perustuslain 76 § kirkkolain säätämisestä kumotaan. Kirkot voivat päättää säännöistään muiden yhteisöjen tapaan.

Kirkollisverojärjestelmä ja kirkon monopoliasema hautaustoimessa lopetetaan.

Väestörekisterin henkilötiedoista poistetaan merkintä kuulumisesta uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Varhaiskasvatus ja opetus peruskoulussa ja toisella asteella on uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitoutumatonta.

Mitään uskonnollista tai katsomuksellista yhteisöä ei syrjitä eikä suosita. Valtio, hyvinvointialueet, kunnat ja oppilaitokset kunnioittavat julkisen vallan neutraliteettiperiaatetta ja edistävät käytännössä ihmisten yhdenvertaista kohtelua uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta.

Ihmisillä on oikeus pitää katsomuksensa yksityisasianaan ja elää katsomuksensa mukaan. Julkinen valta varmistaa ajatuksen, uskonnon ja katsomuksen vapauden.

4.2 Uskonnon opetus ja uskontoon sitouttaminen lopetetaan

Varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella aletaan noudattaa lakeja sekä varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmia, joiden mukaan toiminnan tulee olla ”uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta” ja tunnustuksetonta.

Hartaustilaisuuksien, jumalanpalvelusten ja muun uskonnollisesti sitouttavan toiminnan liittäminen vuosisuunnitelmiin ja päiväohjelmiin ei kuulu päivähoidon ja oppilaitosten tehtäviin. Niiden sijaan kehitetään kaikille yhteistä toimintaa myös luokkaopetuksen ulkopuolella.

Uskonnonopetus lopetetaan varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja lukiossa. Uskonnoista ja katsomuksista opettamiseen ei tarvita omaa oppiainetta. Kyseiset teemat voidaan käsitellä osana historian, yhteiskuntaopin, filosofian ja etiikan sekä äidinkielen ja taideaineiden opetusta. Filosofian ja siihen liittyvän etiikan opetus on perusteltua aloittaa jo peruskoulussa.

Nykyisen oppiainejaon vallitessa Vapaa-ajattelijain liitto pyrkii uskonnonopetukselle vaihtoehtoisen elämänkatsomustiedon aseman vahvistamiseen ja sen avaamiseen kaikille valittavissa olevaksi katsomusaineeksi uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyydestä riippumatta. Elämänkatsomustiedon tapa käsitellä asioita ilman sidonnaisuutta uskontoihin ja katsomuksiin tulee saada laajempaan käyttöön erityisesti peruskoulun alaluokilla ja lukiossa.

Jos eduskuntavaalien jälkeen maan hallitus päättää uuden yhteisen katsomusaineen valmistelusta, siinä tulee mahdollisimman pitkälle hyödyntää elämänkatsomustietoa, jonka lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan oppilaiden elämismaailma ja sen ilmiöt. Monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen lisäksi aineen tulee kehittää eettistä ja kriittistä ajattelu- ja toimintakykyä sekä oppimisen taitoja.

Katsomusaineiden tai katsomusaineen opetus voidaan aloittaa vasta 4. luokalta, samaan aikaan muiden reaaliaineiden kanssa.

4.3 Sekulaari tapakulttuuri laajenee ja monimuotoistuu

Yhteiskunnan murroksessa tapakulttuurikin monimuotoistuu. Vapaa-ajattelijat tekevät tunnetuksi ja edistävät ihmiselämän käännekohtiin ja vuodenkierron juhlapäiviin liittyvää maallista, sekulaaria

kulttuuria. Teemme tunnetuksi siviilijärjestöjen perustaman *Pro-Seremoniat*-palvelukeskuksen tarjoamaa tietoa ja palveluja uskontokuntiin sitoutumattomien perheiden juhliin. Pro-Seremoniat ja useat vapaa-ajattelijain yhdistykset tarjoavat neuvontaa ja puhujapalveluja nimiäis-, hää- ja hautajaistilaisuuksiin.

Vapaa-ajattelijain liitto ry on Pro-Seremonioiden osaomistaja ja pyrkii laajentamaan ja tekemään tunnetuksi sen toimintaa. Erityisen tärkeää on puhujakoulutuksen laajentaminen ja uusien puhujien kouluttaminen. Myös yhteistyötä hautaustoimistojen kanssa lisätään.

Oikeuden avioliittoon vihkimiseen on yhdenvertaistuttava. Mikäli rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien vihkimisoikeus jatkuu, on myönnettävä vihkimisoikeus myös rekisteröityjen sekulaarien yhdistysten vihkijöille. Viranomaisen on turvattava vihkimispalvelut kattavasti koko maassa niin virka-aikana kuin sen ulkopuolella.

Vuodenaikajuhlat ja niihin liittyvät vapaat työstä ja opiskelusta säädetään virallisesti maallisiksi, kansallisiksi juhlapäiviksi, ilman uskonnollista statusta ja yhteyttä kirkkolakiin.

Monimuotoisessa yhteiskunnassa jokainen yksilö ja perhe viettää niitä haluamallaan tavalla.

4.4 Hautaustoimi on uudistettava

Evankelis-luterilaiselle kirkolle monopoliaseman antava hautaustoimilaki on uudistettava vastaamaan nopeasti muuttuvan yhteiskuntamme tarpeita.
Hautaustoimi on julkisen vallan tehtävä, joka siirretään kirkollisasioista sosiaali- ja terveystoimen piiriin ja hyvinvointialueiden hallinnolliseksi tehtäväksi.

On mahdollista, että seurakunnat ja muut hautaustoimea harjoittavat yhteisöt voivat jatkaa nykyistä toimintaansa palveluntuottajan roolissa. Silloin ne on asetettava yhdenvertaiseen asemaan rahoituksessa ja hallinnossa toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen.

Myös seurakuntien hautausmaiden siirto kunnille on mahdollinen. Onhan perustuslakivaliokunta todennut, että hautaustoimen järjestelyissä ei omaisuuden suoja ole merkityksellinen, koska kirkon maaomaisuus on pääosin perua julkisoikeudellisesta asemasta.

Vuosittain haudataan yli 10 000 uskontokuntiin kuulumatonta vainajaa, joista osa evankelis-luterilaisen kirkon hautausmaalle kirkollisin seremonioin. Tavoitteenamme on hautaustoimilain mukaisesti vainajan vakaumuksen ja tahdon kunnioittaminen. Kannustamme ihmisiä laatimaan hoitotahdon ja tahdonilmauksen hautauksen ja hautajaisten järjestämisestä ja tiedottamaan siitä läheisilleen.

Hyvinvointialueet huolehtivat riittävästä määrästä tunnustuksettomia ja eri uskontokuntien tarpeiden mukaan muunneltavia seremoniatiloja. Näin turvataan lain mukainen vainajan katsomuksen ja toiveiden toteutuminen ja vältetään vainajan läheisten syrjivä ja epäkunnioittava kohtelu.

Vapaa-ajattelijat edistävät hautauskulttuurin uudistumista, tuhkauksen ja uusien hautaustapojen yleistymistä. Krematorioiden määrää on lisättävä vastaamaan kasvavaa tarvetta. Krematoriopalvelun tarjoamisen velvollisuus tulee siirtää hyvinvointialueiden vastuulle.

On monipuolistettava mahdollisuuksia uurnahautauksiin ja tuhkan sijoittamisen luontoon myös hautausmaiden ulkopuolella. Kaikkien kuntien tulee osoittaa alueeltaan ainakin yksi helposti saavutettava paikka tuhkan sijoittamiselle luontoon tai vesistöön.

4.5 Psykososiaalinen tuki turvataan

Psykososiaalisen tuen palveluiden järjestäminen on osa lakisääteistä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa. Hyvinvointialueilla tulee olla riittävät resurssit psykososiaalisen tuen antamiseen, alkaen kriisipäivystyksestä. Henkistä tukea tarvitseville potilaille ja heidän läheisilleen on oltava tarjolla ammattihenkilöstön lisäksi uskonnollisesti neutraalia ammatillista ja koulutettua vertaistukea. Sama koskee vankiloita ja puolustusvoimia.

Puolustusvoimat palkkaa myös sekulaareja henkisen tuen ammattilaisia.

Kansalaisen kuoleman jälkeiseen asioiden hoitamiseen liittyy paljon byrokratiaa, jonka omaiset kohtaavat. Mahdollisuus perukirjan tekemiseen sähköisesti on tarpeellinen edistysaskel. Sosiaalitoimen on järjestettävä neuvontaa ja tarvittaessa autettava asioiden hoitamisessa.

4.6 Tieteellisen maailmankuvan asemaa vahvistetaan

Oppilaitoksissa opetus ja opiskelu ovat tiedeperustaista, rationaalisuuteen ja kriittisyyteen ohjaavaa sekä käytännössä uskonnollisesti sitouttamatonta. Suomessa ei tarvita julkisen vallan tukemia uskonnollisia kouluja. Fundamentalistisille ”luomisopeille” sekä uskomusopeille ja -hoidoille ei ole sijaa kouluissa eikä kansalais- ja työväenopistoissa.

Yliopistot ja tutkimuslaitokset pitävät esillä julkisuudessa kriittistä ja rationaalista ajattelua. Pappiskoulutus toteutetaan yliopistojen ulkopuolella. Tieteellisten seurojen toiminta saa julkista rahoitusta. Julkisesti rahoitettu media pidättyy esittelemästä uskomushoitoja ja epätieteellistä tietoa muuten kuin kriittisessä journalistisessa asiayhteydessä.

Ihmiskunnan suuria haasteita ovat luontokato ja ilmastonmuutos, joihin tarvitaan pikaisia tieteelliseen tutkimustietoon perustuvia toimia.

Humanismiin kuuluu myös eläinten oikeuksista huolehtiminen. Uskonnollisiin, taikauskoon perustuviin teurastustapoihin tulee puuttua, sillä ne eivät käytännössä kunnioita eläinten kohtelun ja käsittelyn yleisiä vaatimuksia. Nostetaan esiin eläinsuojeluasetuksen 12 luvussa tyystin taikauskoon nojautuvat 45§-48§, jotka ovat osoittautuneet vain näennäisesti kunnioittavan 42§ ohjeistusta. Niiden sanamuodot antavat mahdollisuuden ohittaa puolueettomuuden vaatimukset mainittujen uskonnollisten toimitusten valvonnassa.

Vapaa-ajattelijain viestintäkanavat tarjoavat foorumin kriittiseen ja rationaaliseen keskusteluun mukaan lukien uskontojen perusoppien ja käytäntöjen kritiikki tieteen ja ihmisoikeuksien

näkökulmista. Tuomme esille tieteen merkitystä ja tiedepohjaista maailmankuvaa omaehtoisesti ja aktiivisesti.

4.7 Humanistisen etiikan asema vahvistuu

Kasvava enemmistö ihmisistä ymmärtää, että käsitys uskonnosta moraalin lähteenä ja perustana on virheellinen. Ihmisoikeussopimukset, perusoikeudet sekä demokraattisesti säädettyihin lakeihin perustuva yhteiskunta ovat sekulaarin ajattelun ja kulttuurin tulosta.

Seksuaalisuuteen ja lisääntymisterveyteen liittyvät uskonnollisperusteiset kiellot, kuten raskauden ehkäisyn, ehkäisyvalistuksen ja raskauden keskeytyksen kielto, katsotaan maailmanlaajuisesti haitalliseksi. Sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti on yksilön vapaasti määriteltävissä.

Myös poikavauvojen sukupuolielinten silpominen uskonnollisin perustein, ilman lääketieteellistä terveydellistä perustetta tulee kieltää lailla.

Toimintamme Kansainvälisessä humanistiliitossa, Humanists International, ja pohjoismaisten järjestöjen yhteistyössä korostavat ajatuksen, uskonnon ja katsomuksen vapauden polttavia kehittämistarpeita maailmalla. Humanismin ja sekularismin puolustaminen ja edistäminen maailmassa edellyttää määrätietoista toimintaa. Jatkossa valtio käyttää kehitysyhteistyössä vain sekulaareja kansalaisjärjestöjä.

5. Toiminnan peruslinjat

5.1 Yhteiskuntavaikuttaminen

Vapaa-ajattelijain vaikuttamistyön lähtökohtana ovat perus- ja ihmisoikeudet, erityisesti uskonnon ja katsomuksen vapaus sekä syrjimättömyys uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta.

Liitto antaa kannanottoja ja lausuntoja ennakoivasti ja pyydettäessä; yhdistykset ottavat kantaa kunnissa ja alueellisesti ennakoivasti ja pyydettäessä. Tarvittaessa reagoidaan nopeasti. Yhdistykset voivat ottaa kantaa myös valtakunnallisiin asioihin ja pyrkivät vaikuttamaan vaalipiirin kansanedustajiin ja eduskuntavaaliehdokkaisiin.

Liitto laatii omaan työhönsä ja yhdistyksille vuosikellon, jossa on ennakoitu aikoja vuosittain toistuvien teemojen esille nostamiseen tai nousuun meistä riippumatta. Samoin seurataan valtakunnallisten, maakunnallisten ja paikallisten kehittämishankkeiden aikatauluja ja nostetaan niitä esiin ennakoivasti.

Liiton edustajat kehittävät suoraa vuorovaikutusta julkisen hallinnon ja poliittisten päättäjien kanssa. Tuemme tavoitteidemme mukaisia kansalaisaloitteita ja kuntalaisaloitteita. Yhdistysten edustajat lisäävät vuorovaikutusta alueensa poliittisten päättäjien kanssa.

Vapaa-ajattelijat kehittävät jatkuvasti omaa asiantuntijuuttaan pyrkiessään aloitteelliseen ja monipuoliseen vaikuttamiseen.

Toimimme muiden ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestöjen rinnalla ja yhteistyössä niiden kanssa. Osallistumme myös uskontojen ja katsomusten dialogiin, mikäli siihen on mahdollisuudet.

5.2 Etujen ja oikeuksien puolustaminen

Uskonnottomien ihmisoikeus-, kulttuuri- ja etujärjestönä emme aja etuoikeuksia, vaan uskonnottomien yhdenvertaista ja syrjimätöntä kohtelua. Kritisoimme uskonnollisille yhdyskunnille säädettyjä ja käytännössä muodostuneita etuoikeuksia. Tuomme esiin uudistusten myönteiset vaikutukset yhteiskuntaan.

Erityisen huomion kohteena ovat lapsiin ja nuoriin kohdistuvien syrjivien käytäntöjen poistaminen. Tuemme reagoimista päiväkodeissa ja kouluissa tapahtuviin yhdenvertaisuuden ja uskonnonvapauden loukkauksiin, kun säädettyä uskonnollista ja katsomuksellista sitouttamattomuutta ei noudateta. Tuemme vanhempien toimintaa lastensa oikeuksien puolesta ja teemme kehittämisehdotuksia koulujen rehtoreille ja päiväkotien johtajille.

Tuemme myös vanhusten, vammaisten ja muiden heikommassa asemassa olevien ohjelma- ja harrastustoiminnan valinnan vapautta ilman uskonnollista painostusta palvelutaloissa, ryhmäkodeissa ja hoivakodeissa.

Liitto ja yhdistykset antavat ilmi tulevissa syrjintätapauksissa neuvonta- ja kanteluapua perheille, yksityishenkilöille ja myös viranomaisille. Neuvontaa ja oikeustukea tarjoaa myös kantelupukki.fi-palvelu, jossa ovat mukana Helsingin ja Tampereen vapaa-ajattelijat. Tärkeää tietoa välittää myös uskontokuntiin kuulumattomien vanhempien facebook-ryhmä.

Liitto tai yhdistykset tekevät tarvittaessa kanteluja ja valituksia, ja voimme viedä asioita myös kansainvälisiin tuomioistuimiin ja muihin ihmisoikeustoimielimiin.

Erityisen huomion kohteeksi nostamme hautaustoimilaissa säädetyn vainajan katsomuksen kunnioittamisen. Sen toteutumisen edellytyksiä tulee vahvistaa uskonnottomia syrjivän hautaustoimilain olosuhteissa. Tarvitaan tunnustuksettomia hautajaistiloja ja lisää uskonnottomia hautajaispuhujia. Liitto tukee puhujakoulutusta sekulaareihin seremonioihin. Liitto toimii aloitteellisesti syrjivän hautaustoimilain uudistamiseksi.

5.3 Palvelujen tarjoaminen ja lisääminen

Sekulaarin tapakulttuurin laajentuminen on keskeisiä tavoitteitamme. Liitto tuottaa siviiliseremoniapalveluja etupäässä yhteistyössä muiden palveluntuottajien kanssa. Myös monet liiton yhdistykset tai niiden aktiivit toteuttavat uskonnotonta puhujapalvelua sekä hautajaisiin että iloisiin perhejuhliin.

Vapaa-ajattelijain yhdistysten ylläpitämillä hautausmailla on tärkeä merkitys alueen vapaa-ajattelijoille ja uskonnottomille ihmisille syrjimättömän hautauksen varmistamisessa. Hautausmaita ylläpidetään pääasiassa vapaaehtoisvoimin. Liitto tukee yhdistystensä hautausmaatoimintaa sekä hautausmaita ylläpitävien yhdistysten muodostamaa hautausmaaverkostoa ja tiedotustoimintaa.

Tuemme jäsenenä Prometheus-leirin Tuki ry:n toimintaa Prometheus-leirien järjestämisessä vaihtoehtona rippileireille. Leireille on suuri kysyntä, mutta toiminnan laajentumista kysynnän mukaisesti on jarruttanut aikuisohjaajien puute. Liitto tuo esille Protun toimintaa ja aikuisohjaajana toimimisen merkityksellisyyttä.

5.4 Julkisuus ja viestintä

Tiedotustoiminnalla ja vuorovaikutuksellisella viestintäkulttuurilla on olennainen merkitys Vapaa-ajattelijain tavoitteiden toteuttamisessa ja edistämisessä. Asioiden julkisuuteen nostamisessa lisätään monien eri kanavien samanaikaista hyödyntämistä.

Liittohallitus laatii tavoitteet ja strategia -asiakirjan lisäksi viestintästrategian. Valitaan viestintävastaava, joka toimii yhteistyössä liiton johdon ja yhdistysten kanssa. Samoin liiton ja yhdistysten vuosisuunnitelmissa nostetaan viestintään teemoja ja kampanjoita vuodenkierron ajankohtaisia aiheita hyvissä ajoin ennakoiden.

Julkaisemme Vapaa Ajattelija -lehteä, joka tuo esiin liiton tavoitteita ja aktivoi jäseniä ja muita uskonnottomia ilmaisemaan ajatuksiaan. Kirjoituksia levitetään myös sosiaalisessa mediassa, mikä tukee jäsenten ja ystävien osallistumasta nettikeskusteluihin eri asioissa. Juttulinkkien jakamisella voidaan laajentaa lehden lukijakuntaa. Kehitetään hakukone- ja tekoälyoptimointia niin, että meidät löydetään meille tärkeissä asioissa.

Eri kohderyhmille suunnatuilla asiakohtaisilla sähköisillä esitteillä on tärkeä merkitys. Niitä pitää voida jakaa ja tulostaa. Tarpeen mukaan painotuotekin voi tulla kysymykseen.

Liiton ja yhdistysten verkkosivuja kehitetään informaation ja kysymyksiin vastaamisen kanavina. Liiton Facebook-ryhmä ja -sivu, Instagram, X ja muut vastaavat foorumit tarjoavat mahdollisuuksia vilkkaaseen vuorovaikutukselliseen keskusteluun ja markkinointiin. Videokuvan ja äänen käyttöä viestinnässä lisätään. Liitto tukee yhdistysten lehtiä ja muuta alueellista julkaisutoimintaa.

Perusoikeuksista, sekulaarista tapakulttuurista ja vapaa-ajattelusta tarvitaan myös maahanmuuttajille kohdistettuja esitteitä ja informaatiota, kuten uskonnonvapaus.fi-sivuston pääsisältöjä, muillakin kuin suomen kielellä.

Liiton mediatiedotus tukee yhteiskuntavaikuttamista ja sekulaarin kulttuurin kehitystä. Mediapalvelua kehitetään ja monipuolistetaan. Tarvitaan monia asioiden esittäjiä, esimerkiksi erilaisia haastateltavia eri tyyppisiin medioihin eri asioista, joita ajamme eteenpäin. Yhdistysten edustajien kannattaa vierailla Ylen aluetoimituksessa ja suurimpien lehtien toimituksessa.

Viestinnän digitalisoituminen ja sosiaalinen media ovat avanneet meille aivan uusia mahdollisuuksia ja erityisesti vuorovaikutukselliseen ja keskustelevaan viestintään. Samalla sosiaaliseen mediaan liittyy monia ongelmia ja haasteita, kuten esimerkiksi Facebookin ja Googlen ”kuplauttava” vaikutus.

Sosiaalisessa mediassa on myös muuta kuin aitoa keskustelua, ja myös vapaa-ajattelijoihin, ateisteihin ja uskonnottomiin kohdistuu netissä valheisiin ja puolitotuuksiin perustuvaa jatkuvaa kampanjointia. Valheisiin ja puolitotuuksiin voidaan vastata asiallisesti, mutta tärkeintä on esitellä selkeästi vapaa-ajattelijoiden todellisia tavoitteita ja toimintaa.

Kaikessa viestinnässä yksittäiset vapaa-ajattelijat ovat viime kädessä avainroolissa, etenkin sosiaalisessa mediassa sisältöä tuottavat aktiivit, jotka saavat aikaan vaikuttavuutta omalla tyylillään. Liitto kannustaa kaikkia jäseniään julkaisemaan ja tuomaan esiin vapaa-ajattelijain tavoitteita sosiaalisessa mediassa samoin kuin lehdissä, radiossa ja tv:ssä.

5.5 Yhteistyö

Vapaa-ajattelijain tavoitteiden edistämisessä ja toteuttamisessa tarvitaan monimuotoista yhteistyötä. Siihen kuuluvat yhtäältä viranomaisyhteistyö ja vuorovaikutus säädösvalmistelijoiden sekä poliittisten päättäjien kanssa.

Lisäämme yhteistyötä poliittisten puolueiden, eduskuntaryhmien ja kansanedustajien kanssa samoin kuin kuntien ja hyvinvointialueiden virkamiesten ja poliittisten päättäjien kanssa. Sitä tarvitaan myös alueellisella ja kuntatasolla.

Samalla teemme yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan tasolla toisten sekulaarijärjestöjen ja ihmisoikeusjärjestöjen kanssa. Jatketaan ja tiivistetään sekulaarijärjestöjen yhteistyötä ja tapaamisia.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletyistä syrjintäperusteista kärsivien väestöryhmien järjestöjen keskinäinen vuorovaikutus ja toisten kokemuksista oppiminen antaa virikkeitä omaan toimintaamme.

Erityinen huomio kiinnitetään yhteistyön syventämiseen kansainvälisen humanistiliiton toisen suomalaisen jäsenjärjestön, Suomen Humanistiliiton kanssa. Liitto ilmaisee valmiutensa myös voimien kokoamiseen yhteen järjestöön taikka yhteistyöelimeen.

5.6 Järjestötoiminta

Vapaa-ajattelijain oman toiminnan arviointi, monipuolistaminen ja joustavoittaminen ovat tarpeellisia sekä liitto- että yhdistystasolla, voimavarat huomioon ottaen.

Valtakunnallisen toiminnan organisointi edellyttää erilaisia työryhmiä ja projekteja, joihin voi osallistua etäyhteydellä eri puolilta Suomea, ja mukaan voivat tulla myös muut kuin yhdistysten jäsenet. Liitto tukee pääasiassa sähköisten projektien toimintaa ja voi perustelluista syistä maksaa myös läsnäolokokousten matkakuluja.

Yhdistysten keskinäistä vuorovaikutusta ja toisilta oppimista edistetään toimintaseminaarein ja yhdistysten yhteisin tapahtumin. Yhdistysten toimintaa laajennetaan alueellisesti niin, että esimerkiksi koulujen ongelmiin puututaan muuallakin kuin yhdistyksen kotikunnassa.

Liitto lisää verkkovälitteistä koulutustoimintaa yhdistysten aktiiveille sekä eri teemoista kiinnostuneille jäsenille ja ystäville. Voidaan myös tarjota verkkovälitteisiä informaatiotilaisuuksia esimerkiksi opettajille.

Tavoitteena on, että järjestötoiminta vapaa-ajattelijoissa on paitsi vaikuttavaa myös kivaa. Tapahtumat voivat olla myös virkistävää yhdessäoloa ilman erityistä tarkoitusta edistää jotain tiettyä tavoitettamme. Kiinnitämme huomiota esteettömyyteen, monimuotoisuuteen ja kaikkia osallistavaan toimintatapaan.

Tavoitteitamme edistämässä on monenlaisia ihmisiä, eikä kaikkien kanssa tarvitse olla kaikista asioista samaa mieltä. Vapaa-ajattelijain keskinäinen vuorovaikutus on ystävällistä sekä ihmisten erilaisuutta ja mielipiteitä kunnioittavaa.

5.7 Henkilöjäsenet ja jäsenhankinta

Jokainen uusi yhdistyksen jäsen on tärkeä ja suuri mahdollisuus. Uudet jäsenet tuovat yhdistysten ja liiton toimintaan uutta intoa ja voimaa. Jokainen voi vapaasti päättää jäsenyytensä aktiivisuuden tason. Roolia voi myös vaihtaa eri aikoina.

Vapaa-ajattelijain yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja painoarvon kannalta on tarpeen lisätä henkilöjäsenten määrää. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi pidämme asiaa esillä viestinnässä. Henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa kiinnitämme huomiota jäsenyyskysymyksen rohkeaan ja kohteliaaseen esille ottoon.

Erityinen huomio kohdistetaan nuorten mukaantulon edistämiseen. Nuorten jäsenten oman toiminnan aloittaminen tulee mahdollistaa myös taloudellisesti. Nuorisotoimintaan on saatavissa tukea ja virikettä myös Euroopan nuorilta humanisteilta.

5.8 Talouden vahvistaminen

Vapaa-ajattelijain liiton toiminnan rahoitusta ja varainhankinnan uusia muotoja kehitetään. Ihmisoikeusjärjestöjen toimintaan Suomessa ja kansainvälisesti kuuluu keskeisellä sijalla varainhankinta lahjoitusten ja testamenttien kautta. Kehitetään vapaa-ajattelijoille annettavien lahjoitusten kohdentamisen mahdollisuuksia.

Kertalahjoitusten lisäksi voidaan nostaa esille myös kuukausittaiset lahjoitussopimukset. Myös pienkeräykset erityiskohteisiin ovat mahdollisia.

Toiminta ihmisoikeuksien ja sekulaarin kulttuurin puolesta sisältää mahdollisuuksia myös hankkeistaa toimintojamme ja näin hankkia projektirahoitusta, mikä mahdollistaisi henkilöstön palkkaamisen. Projektirahoituksella voidaan ja kannattaa tehdä vain sellaista, mitä meidän muutenkin pitäisi tehdä kulloistenkin voimavarojen puitteissa.

5.9 Kansainvälinen yhteistyö

Liitto jatkaa jäsenjärjestönä toimintaa Kansainvälisessä humanistiliitossa (Humanists International, HI). Vuonna 2022 liitto allekirjoitti Modernin humanismin julkistuksen, jota teemme edelleen tunnetuksi ja sovellamme toiminnassamme.

Jatkamme myös pohjoismaisten järjestöjen yhteistyötä. Hyödynnämme vuonna 2026 päivitettyä Pohjoismaista humanistimanifestia. Keväällä 2027 liitto järjestää pohjoismaisten järjestöjen tapaamisen Suomessa.

Liitto osallistuu eurooppalaisten järjestöjen European Humanist Services Networkin toimintaan kapasiteetin kasvattamiseksi seremoniapalveluissa, koulutuksessa, nuorisotoiminnassa ja eksistentiaalisen henkisen tuen palveluissa.

Hyödynnetään myös kansainvälistä Ajatuksen vapaus -raporttia (Freedom of Thought Report) ja pidetään sen tiedot Suomesta ajan tasalla. Kampanjointia jumalanpilkan kriminalisoinnin lopettamiseksi (End Blasphemy Laws) jatketaan.

Samalla annamme oman panoksemme ihmisoikeustoimijoiden tukemiseen sekä vakavien ihmisoikeusloukkausten vastaiseen taisteluun eri puolilla maailmaa.

Herätämme Suomessa keskustelua uskontoihin kytkeytyvistä ihmisoikeusongelmista maailmalla.

Esitämme vetoomuksia ja vaatimuksia ulkoministeriölle sekä Suomen edustajille kansainvälisissä toimielimissä sekä Euroopan unionissa ja Euroopan neuvostossa.

-o-o-

”Kaikki lapset syntyvät ateisteina; heillä ei ole käsitystä Jumalasta.”

- Paroni Paul-Henri Thiry d’Holbach (1723–1789)